

הכאוס הפוליטי - מכה אנושה לשירותים החברתיים

באחרונה הנחה החשב הכללי במשרד האוצר את משרדי הממשלה להימנע מביצוע התקשרויות חדשות עם ספקים, מכיוון שאלה עלולות להכביד על ההוצאות הכספיות של המשרדים

19:16 16.12.2019 מאת: שאלתיאל סבן

באחרונה הנחה החשב הכללי במשרד האוצר, רוני חזקיהו, את משרדי הממשלה להימנע מביצוע התקשרויות חדשות עם ספקים, מכיוון שאלה עלולות להכביד על ההוצאות הכספיות של המשרדים.

ההנחיה החדשה של החשכ"ל מחריפה את חוסר הוודאות הכלכלית והתקציבית שבו מצויה ישראל זה כשנה מפאת הסבך הפוליטי שאליו נקלענו. בין היתר, הכאוס הפוליטי הוביל עד כה להיעדר תקציב מאושר ל-2020, לתפקוד חלקי בלבד של ועדת הכספים, לשיתוק עבודתן של יתר הוועדות בכנסת, ולפרסום נהלים מגבילים לגבי המותר והאסור בתקופת בחירות.

ההנחיה החדשה של החשכ"ל לוקחת אותנו צעד נוסף לעבר פגיעה בתפקודם של שירותי הממשלה. זאת, מכיוון שהשעיית ההתקשרויות עם ספקים פוגעת באופן דרמטי ביכולתו של המגזר השלישי, המורכב מעמותות, מקרנות פילנתרופיות וממלכ"רים, לשמש כזכיון וכשותף של הממשלה במתן שירותים חיוניים בתחומים כמו חינוך, בריאות ורווחה. למעשה, הנחיית החשכ"ל קובעת ברירת מחדל, שלפיה מרכזים חיוניים לא יחודשו, ומיזמים משותפים לממשלה ולמגזר השלישי יבוטלו אפילו אם הושקעו בהם כבר מאות שעות עבודה.

ההנחיה אף דורשת אישור של ועדת חריגים לכל שימוש ביתרה מתקציב 2019 לצורך ביצוע התקשרות בין משרד ממשלתי לבין עמותות. זאת, עוד לפני ש-2020 תתחיל ללא תקציב, ולפי החוק משרדי הממשלה יאלצו אז לפעול בהתאם לתקציב חודשי בהיקף של 1/12 מתקציב 2019. גם במצב זה יידרש אישור מועדת החריגים להתקשרויות עם ארגונים חברתיים. המשמעות היא שהנחיית החשכ"ל צפויה להמשיך לפגוע במאות אלפי ישראלים, הנסמכים על השירותים החברתיים שמספק המגזר השלישי בשיתוף משרדי הממשלה.

כדי להבין את חומרת הנזק לכלכלה ולחברה יש להביא בחשבון כי המגזר השלישי מהווה כ-6% מהתוצר הלאומי הגולמי שלנו ומעסיק כ-470 אלף עובדות ועובדים. כ-80% מהכנסות המגזר השלישי מגיעות ממכירת שירותים למדינה או מהעברות שהיא מבצעת דרך התקציב, כך שהנטל הנופל כעת על כתפי המגזר הוא עצום. עמותות רבות, המשמשות כספקיות של שירותים חיוניים מטעם המדינה - או שהיו בתהליך להפוך לכאלה - מוצאות עצמן מול שוקת שבורה. עם חוזים שלא חודשו או שכלל לא נכנסו לתוקף, העמותות נאלצות לפטר עובדים, לסגור פרויקטים ומחלקות, או למצוא מקורות מימון חלקיים באופן זמני.

וכאילו אין די בכך, הרי שקרנות פילנתרופיות המסייעות בשגרה למדינה לא רק במימון אלא גם בפיתוח מקצועי של תוכניות ושירותים על סמך מומחיותן - רבות מהקרנות האלה נכנסו להקפאה. בחסות האי-ודאות השלטונית, הן אינן מזרימות כספים לפרויקטים ואינן מפתחות תוכניות חדשות. התוצאה: שיתוק של מגזר יצרני שלם, במשק, תוך פגיעה ברבבות הישראלים הנסמכים על שירותיו - נשים וגברים, ילדים ומבוגרים, ערבים ויהודים, חילוניים ודתיים.

מכאן, שכל עוד מכהנת בישראל ממשלת מעבר ואין מערכת שלטונית יציבה ומתפקדת, חייבים להושיט חבל הצלה לשירותים החברתיים הניתנים באמצעות המגזר השלישי. דרך

אפשרית לעשות זאת היא באמצעות הוראת שעה של החשכ"ל או של היועץ המשפטי לממשלה, אשר תבטל את ההגבלות המונעות כיום ממשרדי הממשלה לממש את אחריותם ואת סמכותם ולהתקשר עם ספקים ושותפים מהמגזר השלישי. זאת, בכפוף כמובן לעמידת ההתקשרויות הללו באמות מידה משפטיות ופיננסיות, ובהתאם לדרישות החוק.

במידה והוראת שעה כזו לא תספיק, או שכלל לא תתאפשר, האחריות תונח לפתחם של חברי הכנסת. אלה יידרשו להעביר חקיקת בזק, ולו כהוראת שעה זמנית, אשר תבטיח רצף באספקת השירותים לאזרחים באמצעות היתר לביצוע התקשרויות בין הממשלה לספקים - ובפרט למגזר השלישי. צעדי חירום כאלה אמנם אינם אידיאליים, אבל הם מתבקשים כדי להזרים חמצן למגזר החברתי וכדי למנוע מהמשבר הפוליטי מלגבות מחיר כלכלי כבד מדי מהציבור.

הכותב הוא מנהל שותפויות ממשלה ופיתוח תוכניות בקרן ידידות טורונטו